Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. — Ч. 216. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го ЛИСТОПАДА 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, NOVEMBER 9, 1954. No. 216. VOL. LXI

СКЛИКАНО СЕНАТ ДЛЯ РОЗГЛЯНЕННЯ СПРАВИ СЕНАТОРА МЕККАРТІ

Вашингтон. — 8 листопада скликано Сенат для розглянення справи сенатора Джозефа МекКарті, щоб затвердити, або відкинути, пропозицію догани для цього сенатора, яку в вересні запропонувала окрема комісія під проводом сенатора Артура В. Воткінса. Ця комісія визнала сенатора МекКарті винним в тому, що образив Сенат, зневажив п'ятьох сенаторів та образив генерала бригади Ралфа В. Цвікера. Тепер повний Сенат має розглянути справу цієї запропонованої комісією догани. Сенатор Вільям Ф. Новленд, провідник республіканської більшости в Сенаті, передбачає, що це засідання Сенату потриває коло двох тижнів. Сенатор МекКарті промовляв через радіо і заявив, що на його думку, провідники республіканців не повинні голосувати за доганою для нього, але одночасно додав, що і без їхніх голосів буде потрібна більшість в Сенаті, яка зможе ухвалити йому догану. Більшість сенаторів, на думку МекКарті, голосуватиме проти нього не на основі вислідів праць комісії, тільки з огляду на політичні причини. МекКарті назвав рішення комісії Воткінса „глупим". За 165 років існування Сенату тільки три рази Сенат ухвалив був догану сенаторам, а останній раз це було 25 років тому, коли 1929 року суджено сенатора Гірама Вінгема за те, що взяв на урядовця підкомісії людину, яка брала хабарі. В Ню Йорку, бувший головний капелян Першої армії монсеньйор Едвард Р. Мартин заявив на зборах Католицьких Воєнних Ветеранів, що вороги сенатора МекКарті зібрали 5 мільйонів долярів на те, щоб позбутися сенатора МекКарті з Сенату тому, що він боронить католицьких релігійних ідей. Сам МекКарті потвердив, що його вороги зібрали дійсно великі суми на боротьбу проти нього, але додав, що в цьому не грали ролю релігійні причини.

Демократи домагаються відкликання образ віце-президента Ніксона

Вашингтон. — Голова Демократичного Крайового Комітету Стіфен А. Мічелл заявив, що коли республіканці дійсно бажають щиро співпрацювати з демократами, то повинні відкликати ті образи, які вони нанесли демократам під час виборчої кампанії, твердячи, що демократи підтримували комуністів. Мічелл закликав віце-президента Ричарда М. Ніксона, щоб відкликав ті образи і виправдався, а сам президент Айзенгавер повинен публічно зайняти в цій справі становище. Мічеллові відповів голова Республіканського Крайового Комітету Лінард В. Голл, заявивши, що він дивується, що саме тепер Мічелл виступає з таким доманням, коли, президент вже публічно заявив, що його уряд шукає співпраці з демократами для добра країни, і коли відповідальні демократичні провідники вже заявили, що вони згідні співпрацювати з республіканцями в 84 Конгресі. Мічелл сказав, що чекав із своєю заявою кілька днів після виборів, коли вже успокоїлась атмосфера виборчої кампанії, а Голл відповів на це, що йому дивно, чому Мічелл ще раз розогнює виборчі пристрасті, згадуючи про виборчі лайки, які не можуть нікому вийти на добро.

Бенсон твердить, що фармери підтримали сільсько-господарську програму Айзенгавера

Вашингтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон заявив, що фармери підтримали сільсько-господарську програму Айзенгавера, голосуючи за республіканських кандидатів в таких стейтах, як Огайо, Айова, Небраска і Колорадо. Це значить, сказав Бенсон, що фармери вдоволені з пливкої допомоги для підвишки цін на сільсько-господарські продукти. В цих п'ятьох фармерських стейтах республіканці здобули три демократичні сенаторські місця і двох конґресменів, хоч демократичні кандидати заявляли, що вони старатимуться знову внести закон про тривку допомогу фармерам для підтримки цін на їхні продукти.

Домагаються заборонити політичну кампанію в неділю

Ню Йорк, Н. Й. — Організація Союзу для святкування неділі в ЗДА домагається заборонити вести політичну кампанію в неділю. Генеральний секретар цієї організації Мелвін М. Форні вислав ідентичні листи до голови Республіканського Крайового Комітету Лінарда В. Голла і голови Демократичного Комітету Стіфена А. Мічелла, в яких заявляє в ім'я цієї організації, що „це шкідливо є вести виборчу кампанію в неділю і всьо не згідне з найкращою американською традицією". Форні пропонує, щоб обидві партії, погоджуючись при найближчій виборчій кампанії на моральний кодекс, зобов'язались в цьому кодексі вмістити заборону „політикувати в неділі.

В АМЕРИЦІ

● Місцевий Відділ Доньок Американської Революції в Вунс, Айова, відзначив пані президентову Айзенгаверову в той спосіб, що на домі, в якому вона народилася, прибив 4-го листопада цього року пропам'ятну таблицю.

● Бразилійська преса в Ріо де Жанейро з приємністю зазначає, що у виборах перепав сенатор Гай М. Жілет із стейту Айова, який домагався контролі цін на каву, що є головним експортовим товаром Бразилії.

● Син бувшого сенатора Тефта — Роберт А. Тефт, молодший, нововибраний стейтовий конгресмен заявив, що він ітиме слідами свого славного батька і приділятиме особливу увагу справам податків та добробуту широких мас населення.

● Преса пригадує, що від 1933 року не було такого положення, щоб президент належав до одної партії, а більшість у Конґресі мала опозиційна партія. Такий стан був у роках 1930—1932 за президента Гувера, який мусів співпрацювати з демократичною більшістю в Конґресі.

● Багато матерів і жінок, сини або чоловіки яких пропали без вісти в корейській війні, гадають, що може вони ще живуть. Команда збройних сил має відомості, що в комуністичному полоні напевно живуть тільки 15 летунів, що їх комуністи тримають як „політичних в'язнів". Державний департамент знає прізвища цих летунів і старається про їхнє звільнення, а родини всіх інших, що пропали безвісти, можуть дістати асикурацію в висоті 10,000 долярів, — суму, на яку забезпечений кожний американський вояк.

● Ісаак Келлер і його жінка цілий рік мучилися, не знаючи, що сталося з їхнім сином, який рік тому зник у Ню Йорку. Аж тепер вони довідалися, що їхній син, бувший вояк, який був кілька років відзначений, раптово захворів на вулиці і його завезли до шпиталю, де він помер. Поліція досліджує, чому шпиталь не повідомив батьків про смерть їхнього сина.

ПЛЯНУЮТЬ СЕСІЮ СЕНАТУ В СПРАВІ СЕН. МЕК КАРТІ

Сенатор Вільям Новленд (зліва), республіканський лідер в Сенаті, і сен. Линдон Джансон, демократичний лідер, — обговорюють пляни спеціяльної сесії Сенату, що має розглянути справу цензури сен. Мек Карті.

Конґресмен Селлер вивчає в Европі новий іміґраційний закон ЗДА

Ню Йорк, Н. Й. — Демократичний конґресмен із Бруклину Еменюел Селлер виїхав кораблем „Констітюшен" до Европи, щоб на місці вивчати здійснювання нового іміґраційного закону, згідно з яким мали б прибути до цієї країни 209 тисяч нових іміґрантів. Конґресмен Селлер вже кілька разів виступав проти цього закону та проти тих, що його здійснюють, твердячи, що треба конче змінити цей закон, бо при теперішньому його тексті пропоноване число нових іміґрантів не зможе в означеному реченці прибути до ЗДА. Конґресмен Селлер має бути закордоном п'ять тижнів. В теперішньому Конґресі він був визначним членом Правничої Комісії в Палаті Репрезентантів, а тепер демократи пропонують його на голову цієї комісії, яка мала б також аґенди Комісії для Поборювання Протиамериканської Діяльности.

Б-ТВО ДИВІЗІЙНИКІВ ВІДБУЛО СВІЙ 3-ій КРАЙОВИЙ З'ЇЗД

Ню Йорк. — Братство колишніх вояків 1-ої Української Дивізії УНА в ЗДА відбуло тут в приміщеннях Народного Дому минулої суботи і неділі свій третій делеґатський крайовий з'їзд, перевіряючи пророблену працю, складаючи пляни на майбутнє та вибравши нову Управу. З'їздом, що його відкрив полк. Долинський, проводила Президія, в складі: ред. О. Лисяка, сот. М. Ліщинського, В. Артимишина та Т. Чмоли. Із звітів виходило, що Б-ство нараховує тепер 12 станиць в різних місцевостях та 360 членів, що були заступлені на з'їзді 38 делеґатами. Між проблемами, які з'їзд розглядав, була теж справа тіснішої співпраці та евентуального об'єднання з іншими ветеранськими організаціями. З'їзд вітали представники поодиноких організацій, між ними й Українського Народного Союзу. Від Б-тства УСС вітав з'їзд особисто ред. Лев Лепкий, від ОбВУА сот. І. Козак, а від Т-ва б. Вояків УПА п. Волод. Лепський. В результаті з'їзду обрано нову Управу, до якої ввійшли: інж. Іван Скіра — голова, О. Городиський та П. Шуган — заст. голови, О. Лисяк — секретар, О. Вілик — касир, сот. Ліщинський — суспільн. опіка, І. Коропецький — орг. реф., Є. Шипайло — зв'язки, В. Гриньох — видавництва, Т. Чмола і п. Головчак — члени Управи. До Контрольн. Комісії обрані: полк. Р. Долинський, Т. Артимишин і п. Саляк, а до Тов. Суду: Св. Левицький, В. Лесь та З. Козак. Збори закінчено в неділю о год. 4-тій пополудні. З нагоди з'їзду була влаштована виставка фотознімок і документів з історії Дивізії, переважно з архіву п. Городиського.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ НА МІЖНАРОДНІЙ ЖІНОЧІЙ ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Упродовж минулого тижня відбулась тут в будинку Арморі Міжнародна Жіноча Воставка, яка мала багатий і під мистецьким оглядом найкращий Український Відділ. Під кінець виставки, минулої суботи 6-го листопада, відбулася ввечорі в рямках виставки окрема українська мистецька програма, яка включала: привітальне слово голови Українського Виставового Комітету пані Катерини Пелешок, виступи жіночого співочого тріо: Зиновії Лавришко, Марії Пастушенко і Неонілі Пашківської, виступи Галі Хамули і Іванни Кононів в супроводі бандуристів: Р. Левицького і В. Юркевича, виступ солістки Зиновії Лавришко, виступ хору Л. М. Клюбу „Молода Україна" під диригентурою Ігора Соневицького та виступи танцюристів: братів Грегора, Івана і Рассела Ґуттерів, Люби Баран і Василя Тершаківця і групи танцюристів з Елизабету під проводом Анни Стець. На фортепіяні акомпаніювала пані Іванна Прийма, а конферансьє вела Гелен Демидчук.

ГРОМАДА В ДЖЕРЗІ СИТІ ВШАНУВАЛА РОКОВИНИ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Місцева Українська Громада з очолюваним п. А. Шараном Відділом Українського Конґресового Комітету у проводі, вшанувала минулої неділі, 7-го листопада, роковини Листопадового Зриву окремим святом-концертом, яке започаткувала відспіванням Американського Гимну п. Ольга Масаковська та яке відкрив о. З. Бачинський. Вступне слово сазав голова Відділу УКК п. Шаран, а зворушливу святочну промову виголосив запрошений з Елизабет проф. М. Шлемкевич. Мистецьку програму свята виповнили: деклямації дітей Парафіяльної і Рідної Школи, виступ музично-вокального ансамблю СУМА з Ню Йорку під проводом інж. Романа Степаняка та виступ місцевого хору ім. М. Лисенка під диригентурою Осипа Стецури. — Свято закінчено Українським Гимном. На залі приявних коло 400 осіб.

Совєти запропонували „нормальні взаємини" з Югославією

Москва. — В одногодинній промові, що її виголосив один із заступників Маленкова, як прем'єра СССР, Максим Сабуров у Великому Театрі у Москві з нагоди святкування 37-их роковин жовтневої революції, — він запропонував відновлення нормальних взаємин між СССР і Югославією задля скріплення „приязні двох заприязнених народів". Сабуров висловив при тому надію, що Югославія зрозуміє добру інтенцію Москви. Це перший раз московсько-большевицький уряд теплими словами говорив про Югославію, яка, під комуністичним режимом Тіта зірвала взаємини з Москвою у 1948 році наслідком атак Комінформу за „ухили" Тіта у правовірній московській політиці, а фактично за нехіть Тіта слухатись сліпо наказів Москви. Тіто прислав тепер московському урядові побажання з приводу роковин большевицької революції. — Промова Сабурова була вдержана у поміркованому тоні й тільки в одному місці казалося про „деякі кола" в З'єдинених Державах, які неправильно поручають вести у відношенні до СССР „політику сили."

Совєтські керовані стрільна можуть стріляти на Аляску

Вашингтон. — Згідно з інформаціями наукових і розвідчих кіл Совєти мають нові типи керованих стрілен, які можуть стріляти на віддаль 800 миль. Цими стрільнами Совєти могли б обстрілювати деякі американські летунські бази на Алясці, такі як Ледд Філд коло Фербенку і Елмендорф коло Анкораджу. Ці два летовища — це бази для тих літаків, які мали б затримати совєтські бомбовики, коли б вони хотіли налетіти на ЗДА, а також як бази для американських бомбовиків, які у відплату мали б бомбардувати совєтські летовища на Сибірі. Нові совєтські керовані стрільна — це німецькі V-2, які могли стріляти на віддаль 200 миль, а тепер вони можуть обстрілювати об'єкти на віддалі 800 миль, і то з великою докладністю.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ У НЮ ЙОРКУ ПЛЯНУЄ ЗАКУП СУСІДНЬОГО ДОМУ

Ню Йорк. — В неділю 7 липня ц. р. велика заля Українського Народного Дому в Ню Йорку майже вщерть виповнилась уділовцями тієї громадської установи, що відбували другі з черги свої Загальні Збори. „Товариство „Український Народний Дім у Ню Йорку" зачартерувалось щойно 25 лютого 1952, 7 лютого 1953 року відбулись перші Загальні Збори уділовців, на яких вибрано Дирекцій з 21 членів. 11 листопада минулого року підписано контракт купна колишнього „Стайвезан Касіно" під ч.ч 140-142 при 2-ій Евені в Ню Йорку, а 8 січня ц. р. перебрано цей дім на власність. Теперішні Загальні Збори відбулись після того як уже переведено найважніший внутрішній і назверхній ремонт дому, що мав раніше 62 комірників не-українців, а нині приміщує у собі 19 постійних комірників і дає спорадично приміщення ще іншим найповажнішим українським установам і організаціям.

На 905 шеровців, що мають 2,067 шерів (уділів), — були представники 1,224 уділів. Загальні Збори, що їх відкрив голова інж. М. Лепкалюк і якими провадив заст. голови ред. І. Кедрин-Рудницький, що склав теж звіт від Президії, вислухали дальше касово - фінансовий звіт касира Т-ва — П. Кучми, про різні справи правного характеру — правного дорадника адв. Ст. Яреми, адміністратора Дому інж. Я. Гузара й від Контрольної Комісії — Е. Стакова. В дискусії забирало слово кільканадцять громадян, заторкаючи однаково деякі недоліки, як і підкреслюючи велике діло, що його зроблено в такому короткому часі. З найважніших ділових справ — обмірковувано можливість закупу сусіднього дому, що надзвичайно побільшило б вартість теперішнього будинку. Цю справу тепло поручав м. ін. п. Дмитро Галичин, який належав до гурту директорів УНДому, що повели вже відповідні переговори. Резолюцію в цій справі, поручаючи продовжувати ті переговори, прийнято одноголосно, так само як резолюцію з одобренням діяльности Дирекції. Рішено перевести кампанію за закупом дальших шерів, щоб придбати дальший капітал найменше 10,000 дол., потрібний для закупу сусіднього дому. На місце уступаючих 7 членів Дирекції вибрано нових у такому складі (за скількістю одержаних голосів): І. Кедрин - Рудницький, М. Малетич, В. Пуйда, И. Гірняк, Е. Стахів, А. Осадца й І. Шкодзінська.

СТВОРЕНО СОЮЗ УЧАСНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Ню Йорк. — На перших основуючих зборах, що відбулись тут в приміщеннях Народного Дому, старанням окремої Підготовчої Комісії минулої суботи, 6-го листопада, створено нову організацію: — Союз Учасників Української Визвольної Боротьби (СУУВБ), на голову якої обрано проф. Лева Шанковського. — Створення нового Т-ва було до деякої міри відгомоном на ті події, що заіснували серед одної групи українських націоналістів в Европі, після розколу внутрі Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів. Згідно з інформаціями, на цьому терені коло 150 осіб з різних місцевостей мали висловити своє бажання створити нову організацію, яка об'єднувала б тих осіб, що не погоджуються з підтримкою ЗЧ ОУН під проводом п. Ст. Бандери та вважають за правильний поступок т. зв. „двійки", себто інших двох членів Проводу ЗЧ, що засудили поступування п. Бандери, як незгідне з „волею Краю". В основуючих зборах СУУВБ в Ню Йорку взяло участь 84 особи з різних місцевостей. Зборами проводила Президія, в складі проф. Шанковського, інж. Пашківського та п. Михайліва. З програмовими доповідями виступали проф. К. Кононенко про „Логіку прийдешніх подій" та д-р Р. Борковський про „Організаційну концепцію і завдання СУУВБ". В дебатах і в кінцевих резолюціях висловлено бажання співпрацювати з іншими подібними організаціями в рямках УККомітету. Обрано першу 7-членну Управу, яку очолює проф. Л. Шанковський та до якої входить д-р Р. Борковський, а дальше 11-членну Політичну Раду, яку очолює проф. К. Кононенко та до якої входять: д-р М. Прокоп, д-р Далько, д-р Турула, проф. Вобровський, З. Сагій, О. Пасічняк, Б. Чайківський та Омелян Матла, як теж 3-особову Контрольну Комісію і 3-особовий Товариський суд.

● З гартфортського музею „Атенеум" в стейті Коннектикат хтось украв статую божка Діонісія двотисячорічної давности. Її оцінено на 10,000 долярів. Статуя має 18 цалів висоти і важить 30 фунтів.

СОВЄТИ ЗБИЛИ ЗНОВУ АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛІТАК

2 СОВЄТСЬКІ ЛОВЕЦЬКІ ЛІТАКИ ЗБИЛИ АМЕРИКАНСЬКИЙ БОМБАРДУВАЛЬНИК НАД ЯПОНСЬКИМ ОСТРОВОМ. — 10 ЛЕТУНІВ ВРЯТУВАЛИСЬ, 1 ЗГИНУВ. — ВАШИНҐТОН ЗАПОВІВ НОТУ ПРОТЕСТУ

Токіо. — Два совєтські ловецькі воєнні літаки типу МІҐ обстріляли й запалили великий американський бомбардувальник типу РБ-29 над найдалі на північ положеним японським островом Гоккаїдо. Літак загорівся в повітрі, але пільотові вдалося панувати над ним так довго, поки всі 11 членів залоги вискочили з парашутами. 10 з них щасливо вичалили на суші, на північному узбережжі згаданого японського острова. 11-ий член залоги впав у море і втопився, його тіло віднайдено. Всі оцілілі члени здорові і швидко після тієї події від'їхали до своєї бази. Вони склали детальне звідомлення, з котрого виходить, що совєтські літаки відкрили несподівано вогонь по американському бомбардувальнику, дармащо цей останній знаходився виразно над японським островом і в найменшій мірі не заторкнув російської смуги. Совєти, діставши на підставі Ялтинського договору колишні японські Курильські острови, всадовились потім силою на острові Гараной, що є віддалений від Гокаїдо заледве на 3 милі, і звідтам стежать над всіми рухами на тому японському острові. Тому американські й совєтські літаки часто стрічалися над вузькою протокою між названими островами. Цей останній напад совєтських літаків на американський воєнний літак належить до довгої серії подібних попередніх нападів, при чому попереднього разу совєтські машини також збили американську машину В-29. Американський бомбардувальник В-50 був збитий над японськими водами 28 липня 1953 р., а супер-фортеця В-29 була збита 7 жовтня 1952 року. Тепер американський літак не відповів на вогонь совєтських літаків, мабуть тому, що відразу загорівся. На японському острові Гоккаїдо було чути вибухи в повітрі й було багато свідків, як американський літак падав вниз. Це було зараз після полудня. Американський уряд заповів строгу ноту з протестом. Лідер республіканських сенаторів Новленд заявив, що він вже давно передсказував, що Совєти частіше збиватимуть американські літаки, поки не побачать, що американці вміють реаґувати не тільки дипломатичними нотами. Демократичний сенатор Рассель, який мабуть буде тепер головою сенатської військової комісії, заявив, що та остання подія це „дуже поважна справа".

Устійнено текст відповіді Совєтам

Лондон. — Представники ЗДА, Англії і Франції, особливо досвідчені у стилізуванні дипломатичних нот, погодились вже на тексті відповіді Совєтам на останню ноту Молотова, в якій пропонувалось якнайшвидше скликати конференцію 4-ох великодержав для справи Німеччини й „колективної безпеки Европи". Три дипломати мали виконати загальну напрямну, одержану від урядів ЗДА, Англії і Франції, щоб відкинути ноту Молотова у якій вбачають тільки маневр для сторпедування ратифікації Паризьких протоколів західніми парляментами. Трудність у стилізації відповіді полягала в тому, щоб, відкидаючи совєтську пропозицію, водночас підкреслити засадниче бажання західніх держав вести переговори з Москвою. В західній ноті зазначується, що Молотов не виконав поставленої вже раніше передумови для нової конференції 4-ох великодержав, а саме не заявив виразно, що СССР погоджується на загальні, таємні, вільні і безпосередні вибори в Німеччині, які покликали б уряд, що з ним альянти мали б вести переговори про мир.

Італія хоче тісної співпраці з Югославією

Трієст. — Італійський прем'єр Шельба приїхав уперше до прилученого до Італії Трієсту і виголосив велику політичну промову, в якій заявив про бажання Італії тісно співпрацювати з Югославією „в усіх ділянках". Тому, що Шельба одночасно говорив про конечність узгіднити оборону цих країн проти спільних небезпек, часописи вважають, що Італія приступить до Балканського пакту Югославії, Греції і Туреччини. Разом з Шельбою прибув до Трієсту президент Італії Луїджі Інавді. З нагоди їх приїзду відбулася велика національна маніфестація. Все ж промову Шельби кількакратно переривали італійські неофашисти вигуками про Істрію, себто ту частину обширу Трієсту, яка колись належала до Італії, а тепер перейшла до Югославії, як т. зв. зона „В".

В СВІТІ

● Два паризькі адвокати, що боронять двох комуністів, оскаржених у зраджуванні таємниць французької Ради Безпеки, зчинили бійку й рішили змірятися в двобою. Але справа набула розголосу і до неї вмішалася французька палата адвокатів, яка заборонила їм стосувати цей анахронічний спосіб зведення порахунків.

● Вісім арабських держав запротестували проти того, щоб новий англійський амбасадор передавав свої вірчі грамоти урядові Ізраїлю в Єрусалимі, а не в Тель Авіві. Єрусалим, заявляють вони — це зневтралізоване місто і подібна офіційна церемонія могла б скріпити претенсії жидів до цього міста, яке, з уваги на святі для всього християнського світу місця, не повинно належати жидам. Англія запевнила арабів, що ці дві справи не стоять у взаємному зв'язку.

● 124-ох цивільних службовців позбавлено праці в англійських державних установах, з огляду на державну безпеку — заявив речник уряду в англійському парляменті. Можна здогадуватись, що звільнені з праці службовці це — комуністи.

● Студенти університету в Ослью влаштували вуличний похід із смолоскипами на честь французького філософа й лікаря - місонаря 79-річного д-ра Альберта Швайцера, коли він приїхав до цього міста, щоб одержати нагороду Нобеля за заслуги для миру. За короткий час, коли Швайцер був у короля Гаакона, зібрано публічною збіркою кілька тисяч долярів на його шпиталь для прокажених в Африці, куди знову вертається „найбільша в світі людина", як називають Швайцера.

● Чоловік Єлисавети II волів, щоб його називали „принц Філіпп", а не „князь Единбургу". Коли з королівської Академії Мистецтва, де він вже два роки є президентом, прислали йому на затвердження рисунок одної медалі, заадресованої до „князя Единбургу", він перекреслив олівцем адресу, написав на ній „князь Філіпп" і, підписавши відповідний акт про нову медалю, відіслав поправлену адресу назад до Академії.

● Східня комуністична Німеччина має 220,000 вишколеного війська, летунів і моряків. Крім того, вона має 110,000 „народної міліції", озброєної важкою зброєю, і 112,000 вишколеної резерви. На наказ з Москви цей збройний стан може подвоїтися протягом ночі з вишколених напів військових організацій. Одначе большевики знімають страшний крик і погрожують „консеквенціями", коли Зах. Німеччина поставить пів мільйона війська.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА.		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЕМІГРАЦІЙНА ГРИЗНЯ

Трагікомічними називає Вільям Генрі Чемберлен ті суперечки, які ведуться між еміграційними групами та середовищами, підкреслюючи, що вони майже без значення у боротьбі з комунізмом. Цим він вияснює, чому Американський Комітет для Визволення від Большевизму змінив тепер свою політику, чи радше тактику, і зацікавлений не так ідеологічними розходженнями емігрантських груп та їхнім взаємним поборюванням, як тим, як та чи інша група поборює практично комунізм. Не будемо на цьому місці входити ближче в нову „політику" чи „тактику" Американського Комітету, якої він думає триматися в будуччині у відношенні як до російських, так і неросійських еміграційних груп, як це заповідає Чемберлен. Можемо тільки ствердити, що Чемберлен знає про ці речі багато. Він добре визнається як на російських групах та середовищах, так і неросійських; він теж розмовляв в Европі особисто з найвищими представниками протибольшевицької еміграції. Чемберлен читає емігрантську пресу, а тому знає з першого джерела, як та преса виглядає, про що в ній пишеться і якими справами вона займається. З того, що тепер Чемберлен пише, виходило б, що на зміну політики чи тактики Американського Комітету вплинула не тільки неможливість погодити політично російські групи з неросійськими, але й внутрішня боротьба в одних і других, відгомоном якої є емігрантська преса з своїми „трагікомічними суперечками", денунціяціями, лайками і обмовами.

Ці гострі слова про емігрантську пресу не походять від людини, яка ставилась чи ставиться вороже до протибольшевицької еміграції. Чемберлен обороняв цю еміграцію в найгіршому для неї часі й протестував проти примусової репатріяції! Але тепер, мабуть, і йому забагато емігрантської гризні й того її морального упадку, доказом якого є емігрантська преса.

Пам'ятаємо, що лайки, денунціяції, наклепи, запідозрення у провокаторстві й зраді, що їх так багато в еміграційній пресі, відомі не тільки Чемберленові та Американському Комітетові. Про все це знають у центрах світової політики, про все це знають і американські політичні чинники. Це відноситься — а що нас найбільше болить — також і до української еміграційної преси та до українських еміграційних груп і середовищ. Виникає запит: якої поваги до української справи та визвольної боротьби може набрати американець, коли б ту повагу зв'язував з боротьбою, яка ведеться між українськими середовищами та їх провідниками на сторінках самої української преси, як тої, що виходить в Европі, так і тої, що виходить в З'єдинених Державах і Канаді? Для Чемберлена і йому подібних це „трагікомічна боротьба", а чим вона є для нас? Чи не ганьбою? Такою вона буде записана цілком певно на сторінках історії України нашої доби.

Джордж Кеннан, у своїй найновішій книжці про американську закордонну політику, згадує ще раз про політику „стримування" і „визволення". Щодо тої останньої він лякає Америку якраз розбитими і розсвареними емігрантськими групами та середовищами, з якими мали б американці, на випадок війни з Советами, ввійти на визволені з-під большевизму землі. Він звертає увагу на страшний хаос, який панує між цими групами, і питає, чи з таким хаосом можна було б приступати до заведення якогось порядку і спокою на звільнених від большевизму землях? А не забуваймо, що якщо в 1956 році переможуть при президентських виборах демократи, то Кеннан готов стати секретарем стейту. Про це пишуть одверто вже тепер!

Ще одно: не думаймо, що вина за роздори спадає тільки на деякі провідні особи та середовища! Винне тут і громадянство, що дає моральну і матеріяльну допомогу тим групам та їхнім газетам, які взаємно себе обплюовують, які пхають чисту українську справу та геройську боротьбу за визволення українського народу в багно особистих та групових суперечок, за владу і представництво, нищачи „на чужині" той капітал, що його здобув і здобуває український нарід своєю самопосвятою і своїм геройством.

ПЛЯНУВАННЯ ДЛЯ НОВОГО КОНҐРЕСУ

Новий, 84-тий Конґрес, що зійдеться після Нового Року, вже своїм складом вказує, що його програма буде у великій мірі інша, ніж програма 83-го Конґресу, хоч за влади цієї самої адміністрації. Це виходить природно, як наслідок зміни в керівництві обидвох законодавчих палат.

Наперед прийдуть під розгляд справи, що відносяться до закордонної політики. Тому, що під теперішню пору Америка стоїть у проводі світу, то президент мусить обстоювати якусь ясно визначену закордонну політику й вимагати підтримки Конґресу. Коли тепер більшість Конґресу становлять вибранці Демократичної партії, яка за часів демократичних президентів, Френклина Рузвелта і Геррі Трумана, формувала американську післявоєнну політику, і теперішня республіканська адміністрація її в основному продовжує, то, зовсім ясно, що теперішня конґресова більшість підтримає адміністрацію президента Айзенгавера, не зважаючи на те, що він республіканець.

Крім чисто політичних справ, до закордонної політики належать ще справи економічні, що їх охоплює в першу чергу митна тарифа. Відомо, що Демократична партія головно тим різнилася давніше від Республіканської, що обстоювала вільну торгівлю з чужими країнами. Очевидно, що під словом „вільна" торгівля треба розуміти не повне звільнювання від мита імпортованих товарів, тільки накладання якнайменшого мита на такі товари, яких Америка не має. Це теж засіб дати заприязненим країнам спроможність кинути свої продукти на американський ринок, щоб тут щось заробити для себе. Тому, що це дуже складна справа, то ще за часів президента Рузвелта складено дуже скомплікований плян накладання мита на підставі „взаємности". Президент за згодою Конґресу, може відновляти цей закон пересічно на три роки. Минулого року республіканська більшість, не маючи часу придумати щось кращого, дала президентові право продовжити митну тарифу на один рік з засторогою, що окрема комісія, під керівництвом Кларенса Рандала, голови підприємства Інланд Стіл, має випрацювати інші засади „вільної торгівлі", щоб встановити відповідну нову тарифу. Тому, що комісія Рандала якстій заявилась за продовження на три роки дотеперішньої тарифи, заки можна буде розглянути справу, то впливові республіканці припинили її працю. Отже тепер демократи плянують привернути працю комісії Рандала для ведення дальших студій над можливим розширенням вільної торгівлі, включаючи теж і нові держави.

Одначе головну увагу мусить звернути Конґрес на внутрішні економічні справи, з яких на перше місце вибиваються ті, що їх обіцяв полагодити самий генерал Айзенгавер, коли кандидував на президента в 1951 р. До них належить між ін. зміна робітничого закону Тефта-Гартлі, та поправки теперішнього іміграційного закону Меккаррана.

Щодо податків, то демократи в останній передвиборчій кампанії гостро атакували республіканську більшість за ухвалення постанов, які дають полегшу в податках бизнесовим корпораціям, а занедбали „малу людину", тобто робітників та працівників, які живуть з заробітків. Так, напр., податок, накладений на спеціяльні додаткові прибутки великих підприємств, має в квітні наступного року бути зменшений з 52 на 47 відсотків. Демократи вже тепер плянують припинення цієї постанови, а за те вийти з пропозицією обниження податків для нижче платних робітників.

Засаднича справа, яка відрізняє демократів від республіканців у внутрішній політиці — це засада, поширювана демократами, щоб крайові ресурси експлюатувати при допомозі підприємств, для добра цілої країни. Республіканці обстоюють засаду повної свободи в бизнесі, отже й право експлюатації цих ресурсів приватними підприємствами. Зразком такого великого державного підприємства це розпроваджування водно-електричної сили в Долині Теннесі, де побудовано федеральну електрівню за часів Рузвелта. За адміністрації Айзенгавера вирішено, але рішення ще не виконано, щоб побудувати там приватну електрівню і віддати право підприємству Ніксон-Єйтс розпроваджувати електричну силу до мешкальних домів та дрібних підприємств. Ця справа набрала великого розголосу тому, що дозвіл на нову побудову признано без розписання публічного конкурсу. В додатку підприємству Ніксон-Єйтс закидають підкупство і пресію на урядові чинники. Демократи хочуть негайно скасувати це рішення і з цієї нагоди прийде в Конґресі до засадничої боротьби між обидвома партіями.

Та мабуть найважливішою справою, яка вирине в наступнім Конґресі, буде скасування теперішнього закону, відомого під назвою „акту Бенсона", щоб признати фармерам підтримку цін на їхні продукти на підставі засади „гнучкости", отже відповідно до того, скільки фармери тратять на своїх продуктах. Демократи придумали були засаду підтримки до 90 відсотків на кілька продуктів і фармери багато користали з давнішого закону.

Загально відоме, що колись республіканці опирали свою силу на консервативнім — фармерськім елементі. Коли Айзенгавер перед виборами обіцяв повну, тобто сто відсоткову підтримку відшкодування на продукти, фармери лавою пішли до голосування на Айзенгавера. Тепер вони розчаровані і тому значна їх частина голосувала на демократів. Демократи плянують знести закон Бенсона, і привернути силу колишнього закону з часів Трумана.

Очевидно, що ці зміни не прийдуть відразу. Проти них будуть іти республіканці, що ухвалювали закон в попередньому Конґресі. Крім того одна і друга партія будуть пробувати використовувати відповідний час на оці справи, щоб приєднати населення на свій бік в надії на підтримку при наступних виборах.

БАР'ЄР МІЖ СВІТОМ І ВІЙНОЮ

„Об'єднані Нації існують не на те, щоб дати нам небо, а на те, щоб охоронити нас від пекла" — сказав якось Черчил, і на ті слова покликається голова американської делеґації в ОН, амбасадор Кебот Ладж, старуючись на сторінках „Коллієра" з 12 листопада ц. р. піднести в очах американського загалу легковажну, як що не зовсім неґативну, думку про цю міжнародну установу. Він окреслює ролю Об'єднаних Націй у короткій дефініції: охоронити світ від третьої світової війни. Во світ, мовляв, зараз по закінченні другої війни опинився перед небезпекою такої самої наступної, з тією різницею, що винахід атомової зброї загрозив у буквальному значенні — знищенням цивілізації людства. І Об'єднані Нації дійсно — запевняє цей американський політик, що впродовж 13 років був сенатором, а два роки є амбасадором ЗДА при ОН, — відгороджують світ від третьої світової війни.

Він доказує це конкретними прикладами з історії ОН. Якби не було ОН, то ніяка сила не примусила б Совєти забрати свої війська з Ірану. Об'єднані Нації припинили війну в Палестині й Кашмірі, і в обох цих країнах армії стоять по нинішній день одна проти одної, проте взаємна ворожнеча виладовується не в стрілянині, а в палких дебатах на терені Ради Безпеки в ОН. Ніяка посередницька держава не була б спроможна зберегти перемир'я в обох цих країнах так, як це роблять Об'єднані Нації своїми мішаними військовими комісіями для береження спокою. Об'єднані Нації не змогли перешкодити війні в Кореї. Тамошньою теперішньою ситуацією ніхто не є вдоволений. Але невдоволені нею також комуністи, які були б запанували над цілою Кореєю і здобули знамениту випадову базу проти Японії, коли б впоперек їхнім замірам не стала була установа ОН. У Кореї панує лише перемир'я, а не мир, але комуністичний напад на Південну Корею не пересунув кордонів на користь комуністів ні на один цаль, а, навпаки, поправив їх на користь вільних корейців. А осягнене в Індо-Китаю перемир'я без участи ОН в переговорах — гірше від того, що настало в Кореї.

Не можна скидати вину на Об'єднані Нації за те, що живемо у поділеному світі, так само, як не можна закидати термометрові, коли надворі гаряче, — каже Кебот Ладж. Світ має залізну завісу, але її не спричинили й не завинили Об'єднані Нації. Поділ світу існуватиме доти, аж поки Совєти не зречуться свого гону — панувати над світом. Об'єднані Нації допомагають оберегтись проти совєтської аґресії, але тільки тим, які самі хочуть боронитися, бо тільки тоді така оборона може бути успішною. Виявилося це на прикладі Греції: коли котрийсь нарід доводить ділом, що хоче сам боронитися і мобілізує для своєї оборони власні сили, то ОН допомагає йому не тільки резолюціями, але й людьми, грішми та матеріялом. ОН скріплює взагалі всі вільні народи, щоб вони були відпорніші супроти чужих зазіхань і щоб вони могли жити на вищому рівні і більше користати із здобутків новітньої техніки та цивілізації. Це та технічна допомога, що її дають ОН за посередництвом десятка різних аґенцій, підлеглих ОН. Очевидно, що підвищування продукції у відсталих країнах не може ще запевнити в даній країні печеного й смаженого на щоденний обід кожному мешканцеві. Але це допомагає осягати вищий щабель у житті країни і її громадян.

Найбільші труднощі для праці ОН походять з політики СССР і його сателітів на терені ОН: кожній справі кидати під ноги колоди, унеможливлюючи переведення її тактикою „забалакування на смерть". На 61 „вето", проголошене в Раді Безпеки Об'єднаних Націй — 60 вийшло від СССР. Такий стан представляє риск, який був і далі є для ОН і світового миру. Риск існуватиме так довго, поки люди у Кремлі не зрозуміють, що краще жити у спільноті народів у сякій-такій згоді з ними, як вести у безконечність перегони у зброєнні — каже К. Ладж. Інші, менші труднощі ОН виринули з браку досвіду на міжнародному терені, або з кепської організації праці. З того гогляду прийшла вже поправа і йде все до кращого. ОН перестали бути трибуною пропаґанди для комуністів, а стали найбільшою і найповажнішою трибуною, з якої проголошується до всього світу правду про жах уярмлення недавно вільних народів, про воєннополонених у совєтських таборах, про невільничі табори праці і про страхіття совєтського режиму. Замало членів ОН вислали до Кореї свої війська. У цьому завинили й ЗДА, що не взяли на себе утримання на корейському фронті військ деяких держав, які під цією умовою були б вислали їх. Багато труднощів походить теж із недоліків самого чартеру ОН, автори якого не передбачали тієї реальної можливости, яка потім виявилась із совєтськими „вето". Перевести ревізію чартеру ОН найтрудніше тому, що проти неї можна закласти „вето". Проте К. Ладж передбачає можливість перевести бажану ревізію і вважає за один із засобів для цього — мобілізацію опінії світу, з якою мусять рахуватися навіть большевики. Але найкращий чартер — це тільки кістяк, що його оживити й урухомити можуть тільки самі члени ОН.

Кебот Ладж боронить ОН також проти закиду балакунства. Це правда, мовляв, що приходиться витрачати багато дорогого часу на вислухування безплідних промов комуністичних і сателітських промовців. Але й в американському Конґресі витрачається чимало дорогого часу на виголошування та вислухування непродуктивних промов, дармащо там нема комуністів. Об'єднані Нації напевне не є досконалі і мають масу недоліків. Безумовно чимало можна б і треба б поправити в них. Але й чимало вони вже доброго зробили. І найбільшу роботу далі виконують, як бар'єр між світом і новою світовою війною.

Такі головні думки найавторитетнішого представника Америки на терені Об'єднаних Націй. Кебот Ладж належить до найзапекліших ворогів комунізму і найгостріших противників Кремлю. Його зараховують до, так би мовити, радикального крила дорадників президента ЗДА в ресорті закордонної політики — поруч із шефом об'єднаних штабів адміралом Радфордом, віце-президентом Ніксоном і дотеперішнім речником республіканської більшости в Сенаті, сенатором Новлендом. Коли він закликає не легковажити терену Об'єднаних Націй і вказує на добрі сторінки цієї міжнародної установи, то це доказ дійсно чималого морально-політичного значення Об'єднаних Націй в усьому сучасному світі і доказ того, що американська політична верхівка не хоче нехтувати ні одною можливістю, яка допомогла б зберегти мир, — до часу, поки можна його зберігати.

НАШІ СВІТЛА І ТІНІ

В суботу, 30-го жовтня, мав зустріч з українською громадою міста Бофало европейський представник Наукового Товариства ім. Шевченка, що популяризує серед американсько-українського громадянства справу видання Енциклопедії Українознавства. На його доповіді не було ні одного члена одної організації молоді, бо він сам, доповідач, є видатним діячем іншої організації молоді.

Наступного дня, 3-го жовтня, в тій же громаді відбулося спільне вшанування роковин: 40-річчя вимаршу УСС-ів, 35-річчя Листопадового Зриву, 12-річчя УПА і 10-річчя УГВР. Відмічення тих роковин займалась Культурна Рада УКК. З доповненнями виступали представник Братства УСС-ів і представник УКК, видатний діяч ООЧСУ. На імпрезу не прийшли члени другої виховної організації молоді, серед них і її головний провідник, б. старшина УСС-ів, що живе в цьому місці. Не мила йому особа одного доповідача перешкодила йому вшанувати пам'ять його поляглих побратимів.

Товариство Українських Студентів - Католиків „Обнова" в Мадриді, Еспанія, переслало пожертву в сумі 10 долярів на будову храму Української Автокефальної Православної Церкви в Парижі. Комітет будови храму переслав „Обнові" листа з подякою, в якому м. і. пише: „Ваша пожертва на будову нашого Храму дуже нас зворушила та наповнила наші душі і серця відвагою та юнацьким запалом. Щире Спасибі Вам за Вашу пожертву. Вона є і буде одною з тих цеглин, з яких — при допомозі милосердного Господа Бога нашого — ми всі разом українці на вигнанні збудуємо наш величний Храм..."

„КРИЛА" О. КОРНІЙЧУКА

Блискуча політична кар'єра драматурга Олександра Корнійчука раптово знайшла свій покищо логічний епілог рівно через рік після ліквідації Лаврентія Берії, що після усунення Мельнікова покликав на найвищі урядові і партійні становища в Україні кількох тубільців, у тому числі й Корнійчука. Дуже лаконічний стиль Указу Президії Верховного Совету УССР повідомляв, що з днем 6 липня ц. р. Олександра Корнійчука звільнено від виконування обов'язків Першого Заступника Голови Ради Міністрів УССР нібито „в зв'язку з переходом його на творчу працю". Підстава звільнення, що й казати, дуже дотепна. Виходить так, що тільки в 1954 році мудра комуністична партія і турботливий совєтський уряд прийшли до несподіваного висновку, що комуністичний абсолютизм не конечно прикрашувати іменами письменників, що треба їм, нарешті, дати можливість виявити себе на своєму властивому поприщі.

Може ще не було б нічого незвичайного в цьому „переході на творчу роботу", якби це ж саме трапилося і з Павлом Тичиною чи Миколою Бажаном. Одначе серед нинішніх корифеїв української совєтської літератури випадок з Корнійчуком був одинокий у своєму роді.

„Правда Украины" в числі з 21 вересня ц. р., журячись над бідністю і вузькістю репертуару Українських театрів, хвалила багатолітню „творчу дружбу" Олександра Корнійчука з київським театром імени Івана Франка. Далі в короткій замітці повідомлено про те, що львівський театр до роковин большевицької революції готує прем'єру Олександра Корнійчука — „Крила". І нарешті ця ж таки „Правда Украины" рівно через два дні надрукувала в перекладі на російську мову другий акт цієї нової п'єси.

Рекомендуючи нову п'єсу своїм читачам, „Правда Украины" пише: „Основна її тема — боротьба за дальший розквіт совєтської вітчизни, за круте піднесення сільського господарства, за створення достатку в нашій країні". Події, зображені у „Крилах", відносяться за словами „Правди Украины", до часу перед вересневим пленумом Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу, інакше кажучи, це — перші місяці „колективного" післясталінського керівництва.

Як літературний документ тих часів, п'єса заслуговує на увагу. Дія відбувається в одній з областей України. Петро Олександрович Ромодан не то з вибору, не то за призначенням стає новим секретарем обласного партійного комітету. В цьому сенсі цікава деталь, як її подано в п'єсі. Звикла до призначень „згори", сестра нового секретаря Обкому — Варвара — наївно запитує: „Першим (секретарем) тебе призначили? — Ромодан: вибрали". В цій деталі маємо відгук беріївських призначень (що формально переходили через „вибори"), місцевих комуністів на визначніші становища (згадаймо хоч би „вибори" Кириченка на першого секретаря ЦК КП України). Варте уваги і прізвище нового секретаря — Ромодан,

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д-р Ол. Марітчак

ПАМ'ЯТІ Д-РА М. ПАНЧИШИНА

(Уривки з доповіді в УЛМКлюбі у Дітройті)

(1)

Особа сл. п. д-ра Маріяна Панчишина була такою маркантною й заслуженою не тільки на терені Галичини, але й поза її межами, що вона заслуговує на тривке місце в історії бурхливих часів після першої аж до кінцевої стадії другої світової війни. Завданням дослідника згаданих часів буде подати точні дані про діяльність і заслуги д-ра М. Панчишина, як лікаря й громадянина на терені Львова і Галичини. Нашою метою є подати тільки деякі епізоди з діяльности Покійного, із зустрічей з Покійним та співпраці з ним в часі існування Українського таємного Унівеститету у Львові.

Коли я в серпні 1923 р. повернув з Відня до Львова, після майже 10-літньої неприсутности, говорилося тоді багато у Львові про Український таємний Університет на чолі з ректором д-ром М. Панчишиним. Як відомо, польський сойм в 1922 р., ще перед вирішенням справи Східньої Галичини, виніс постанову про заснування українського університету та про введення самоуправи Східньої Галичини. Польський уряд ніколи не виконав цього зобов'язання, яке, після вирішення справи Східньої Галичини в дні 14 березня 1923 р. і постанов цього вирішення, стало міжнародним зобов'язанням Польщі. З цієї причини Український таємний Університет став подекуди символом боротьби галицьких українців за можливість ширшого культурного розвитку та за право до вищої науки. Польські урядові чинники з незрозумілою заїдливістю розпочали поліційну акцію проти існування Українського Університету, який, не зважаючи на перешкоди збоку польської поліції, розвивався й кріпшав не тільки щодо кількости студентів, але також щодо якости лекцій і професорського збору. Мабуть тодішні протектори Польщі не були раді з акції польського уряду проти Українського Університету, бо ця акція була доказом недотримання Польщею її власних, а відтак міжнародних зобов'язань, та небувалим у тодішніх обставинах наступом проти свободи науки та культурного розвитку українського населення Галичини, яке проти своєї волі опинилось під польським пануванням. Властиво Український Університет не був таємний, бо про його існування знав не тільки цілий Львів і, можна сказати, ціла Галичина, а знала очевидно й польська поліція, яка, однак, не була всилі вислідити місць лекцій, що були досить добре законспіровані. Піднесенням престижу Університету була, без сумніву, особа ректора і професора катедри анатомії д-ра М. Панчишина, який з самопосвятою виконував свої обов'язки і якого популярність та кришталевий, повний доброти, характер здержували, мабуть, польську поліцію від безоглядної акції і арештувань. Зазначити при цьому слід, що іспити й дипломи Університету признавано в багатьох закордонних університетах, які зараховували також семестри відбуті в Українському Університеті. Крім УУ існувала також у Львові Кураторія Українських Високих Шкіл під головуванням през. В. Децикевича та з ред. Василем Мудрим як секретарем, завданням якої було піклуватися про УУ. Вагу заснування та існування УУ в Львові можна було оцінити щойно в 1939 р., за большевицьких часів, коли створено Державний Український Університет, до якого покликано здебільшого професорів і викладачів з професорського збору Укр. таємного Університету. Очевидно сталося це не з прихильности до українців, а в цілях большевицької пропаґанди. Належне, ширше насвітлення цієї справи не може вміститися в рамках цих споминів, а тому залишаємо його до окремого опрацювання.

При першій зустрічі проф. Панчишин робив велике враження. Середнього зросту, кремезний, з круглим лицем, з глибоко осадженими очима, темнявим волоссям і густим вусом, д-р Панчишин робив враження надзвичайно доброї і висококультурної людини. Від його постаті йшла якась незбагненна сила, яка захоплювала людей, а водночас викликала необмежене довір'я до його особи. Безумовно, що згадані прикмети духа й тіла, у зв'язку з глибоким лікарським знанням, були тайною його популярности. Покійний професор піддержував нас на дусі і заохочував до праці в університеті, хоч, правду сказавши, праця ця не була легкою. В першій мірі не було ніяких фондів на найконечніші видатки на науку, з другого боку викладачі, які працювали безінтересовно, мусіли виконувати свої фахові обов'язки, і тому мало часу залишалося на належну підготову лекції. До того ж тодішній городський староста (давніший австрійський директор поліції), д-р Райнлендер, викликав викладачів на поліцію і загрожував арештуванням, якщо вони не залишать викладати в УУ. Цій погрозі мусіли підкоритись викладачі-урядовці, але члени професорського збору з вільних професій залишилися викладачами. В 1925 р. знесено бойкот польського університету і лекції в УУ поволі припинялись.

Після перевороту польського маршала Пілсудського в 1926 р. минуло кілька років і українські землі під Польщею зазнали дальшого горя. Прийшов 1930 р., а з ним т. зв. „пацифікація" західньо-українських земель. Подають різні причини пацифікації, але нема сумніву, що одною з найважливіших був знаменитий розвиток українського життя на всіх його ділянках, який виказував не тільки організаційний хист українських провідників, але також небуденне скріплення національної свідомости й солідарности на низах. Український елемент висувався на перше місце у Східній Галичині, особливо в господарській ділянці, і ставив поляків, які мали далеко кращі умовини і державну допомогу, на друге місце. Український рух треба було знищити.

Методи пацифікації були жорстокі. Жовнірські відділи нападали на українські села, нищили й палили будинки кооператив та читалень „Просвіти", грабували селянський добуток і в нелюдський спосіб побивали наших селян. Очі тортурованого народу зверталися до Львова, шукаючи там порятунку. Побиті селяни голосилися до наших лікарів, до „Народної Лічниці", до партійних установ та до адвокатських канцелярій. Не зважаючи на всі зусилля зорганізованого громадянства, не можна було ніяким чином спинити польського терору.

В другій половині жовтня 1930 р. рознеслася вістка, що до Львова прибув із закордону д-р Дей, канадієць, який, зацікавившись методами пацифікації, бажав побачити знищені українські села та побитих селян. Авто разом з шофером дав до диспозиції д-ра Дея д-р Панчишин. В товаристві д-ра Дея був лікар д-р Богдан Макарушка і автор цих споминів. В прегарний осінній день виїхали ми через Винники до Гаїв Великих, села в околиці Львова, де відбулася може найбільша масакра. Коли ми прибули до Гаїв, зараз коло нашого авта зібралася товпа селян, які почали розповідати про побиття та нищення майна. Ми перейшли до великої залі напівзнищеного будинку якоїсь місцевої установи і там селяни почали показувати нам свої рани від побоїв. Один жах! Глибокі, посинілі рани на тілі від нагаїв, покривавлені лиця, підбиті очі — все це з рук польських уланів. Д-р Дей поробив кілька знімок, і саме в тім моменті, подано вістку, що польська поліція зближається до Гаїв. Щоб не наразити гаївських селян на дальші побої, ми виїхали до сусіднього села Германовичі, але й там вже появилася поліція. При повороті до Львова задержано наше авто у Винниках, і за деякий час нас відставлено до Львова на поліційну станицю при вулиці Яховича. Д-ра Дея і шофера д-ра Панчишина звільнено зараз вночі, на інтервенцію британського консула, д-ра Макарушку й мене затримано до другого дня. Незабаром поліція перевела трус в моїм бюрі й помешканні, при чому забрала всі документи та матеріяли лікарських оглядин побитих селян, які відносилися до пацифікації.

Вол. Дорошенко

ПАМ'ЯТІ ПРОФ. Р. ЛАЩЕНКА

(1)

Чверть століття тому (30-го жовтня 1929 року) на еміграції у Празі відійшов від нас чоловік в е л ь м и заслужений, незвичайно чесна й характерна людина й добрий учений, проф. Ростислав Лащенко. Відійшов передчасно, після тяжкої хвороби, всього на 51-му році життя.

Народився на Херсонщині в м. Єлисаветі, свідомій українській сем'ї. в. вересні 1878 року і змалку зростав в українській атмосфері. Батько його, Митрофан Олексійович Лащенко був. інспектором церковних шкіл.

Один із дядьків по батькові (стрийків), протоєрей Микола, був відомий, як дослідник української, зокрема харківської церковної старовини. В хаті у Лащенків бували відомі українські діячі — артистка-співачка Марія Тобілевич-Варілотті, її брат Іван, відомий актор Карпенко-Карий, славний Марко Кропивницький, генерал Федоровський, що був вихованком у кадетському корпусі (военній гімназії) в Єлисаветі й разом з М. Лащенком заснував тут школу для ремісників. Бували у них і Вартоломей Шевченко, брат у других великого Тараса, композитор Петро Ніщинський, місцевий діяч Володимир Менчиць, що мав у Єлисаветі свою книгарню, й інші тодішні діячі.

Марія Тобілевич, відома під сценічним прізвищем Садовська, мала чудовий голос, яким усіх чарувала. Одного разу, коли вона співала в хаті Лащенків, Ніщинський був так захоплений її співом, що став перед нею на коліна.

Можна сказати, що протягом 60—80 років мин. століття в Єлисаветі було три осередки, де сходилися українці — це домівки д-ра Опанаса Михалевича, книгаря Менчиця й інспектора Митрофана Лащенка.

Мати Ростислава Митрофановича Олександра, з дому Вартминська, дістала добру освіту, знала чужі мови й гарно грала на фортепіяні. Мала поетичний хист і писала вірші, але ніколи їх не друкувала, зокрема любила писати віршами листи до сина Вячеслава, що одідичив від матері нахил до поезії.

В такому оточенні виховувалися діти М. та Ол. Лащенків. Не диво отже, що повиходили з них свідомі й характерні українські діячі.

Скінчивши клясичну гімназію в рідним Єлисаветі, Ростислав Лащенко вступив на правничий відділ Київського університету. В часі студій брав участь у студентських розрухах і за це зазнавав адміністраційних переслідувань. По скінченні університету, розпочав судову практику при Окружному суді в Києві й був один час помічником „присяжного повіреного", чи то пак адвокатським концпіцієнтом, кажучи по-галицьки. Але невдовзі знову вернувся до суду й виконував обов'язки судового слідчого в Чернігові й на Донщині, а потім дістав посаду міського судді в Маріюполі на Таврії.

Як суддя, відзначався Покійний незвичайною характерністю й не оглядався на становище провинника, а судив так, як веліла йому совість. Для характеристики його громадянської мужности, як судді, згадаю оці два факти: Багата поміщиця Косирська наказала носильникові на залізничому двірці в Маріюполі занести багато валіз з овочами до вагону. Проти цього запротестував кондуктор поїзду, бо такий багаж належало здавати до вантажного возу. Розлютована поміщиця накинулася на нього з грубою лайкою.

Кондуктор подав на неї скаргу до суду. Справу розглядав Ростислав Лащенко. Адвокат пані Косирської під час розправи натякнув, що його довірителька має великі зв'язки в Петербурзі й може зробити там дуже корисну для кар'єри молодого судді протекцію. Але Покійний не злакомився на цю приману й засудив лайливу панію під арешт без заміни на грошову кару.

За якийсь час з Петербургу прийшов наказ надіслати цілу справу до Сенату. Лащенко подав до неї своє вияснення й резолюцію й після цього Сенат повернув папери назад до суду. А по якімсь часі його повідомлено, що Косирська подала прохання до царя й ув'язнення замінено їй на домашній арешт „з причини її хвороби".

Минуло після цього пару років. Покійний опинився на посаді мирового судді в місті Вільна й тут теж уславився своїм присудом. Одного гарного весняного вечора проходжувався алеєю в міському саду „товариш, себто помічник, п р о к у р о р а" в товаристві віленського окружного судді, прислухаючися до музики, що її виконувала міська оркестра. Збоку алеї, якою вони проходили, стояв студент-жид. Товариш прокурора, антисеміт, не вдержався, щоб не вдарити студента. Справа опинилася в суді й розбирав її Лащенко. До Покійного приїздив сам прокуратор і прохав, щоб він полагодив справу, яка набрала в місті великого розголосу, як можна лагідніше для свого підлеглого. На розправу явилася вся місцева адвокатура й багато судовиків. Свідки потвердили вину оскарженого й Лащенко засудив його до арешту. Товариш прокуратора подав апеляцію. Врятувала його від скандалу війна, що саме тоді почалася (в літку 1914 року).

(Закінчення буде)

„КРИЛА" О. КОРНІЙЧУКА

(Закінчення зі стор. 2)

взяте від назви містечка і вузлової станції на Полтавщині та від історичного Ромоданівського шляху.

Приїхавши до области, Петро Ромодан „знайомиться з порядками, заведеними в області, знайомиться зі звичками деяких відповідальних працівників... Ромодан не може миритися, — пише „Правда Украины", — з бюрократичними методами керівництва, атмосферою підлабузництва й угодівства, що їх насаджує голова обласного виконавчого комітету Дремлюга (Прізвище взято від російського слова „дрємать" — куняти). З окремих досить характерних малюнків перед глядачем постає майже гоголівська картина занедбаної провінції, затоптаної чоботом кремлівських держиморд. Один з партійних апаратчиків так характеризує своїх колеґ новому секретареві: „Ви швидко самі переконаєтесь, скільки тут ледарів і картярів"... Ці ледарі і картярі довели до того, що в обласному центрі влітку не можна купити навіть звичайних овочів. А колгоспне село доведене до повної руїни.

Дуже промовистим є писаний виступ колгоспниці Коломиєць, що його перечитує Ромодан: „Помер наш голова колгоспу, ми хотіли вибрати його брата, також чесну й порядну людину, доброго господаря. Але не так сталося. Прислали нам з району п'яничку Гарбуза, що вже три колгоспи розвалив. Ми його не обрали. Тоді приїхав секретар райкому партії, скликав збори, вісім разів забирав слово — і таки домігся свого. Як сів Гарбуз на нашу шию, все пішло прахом. А Гарбуз гуляє та всіх районових начальників частує. Писали ми до Облвиконкому, але той аспид певно, і там свою руку має, тому що відповіді не одержали. Просимо Гарбуза з нашої шиї зняти і поставити нам голову, бо інакше всі люди порозбігаються..." Сестра Ромодана — Варвара — так говорить про своє колгоспне село: „А в нашому селі сади вирубують, пасіки знищують... Корів розпродують... На садибах бур'яни... Як тільки колгосп стане на ноги, а йому зразу ж на шию такі гирі вішають, що він знову до землі хилиться. Виконуй плян за п'яниць і лежибоків, що на чолі колгоспів стоять, за погану роботу МТС, за всіх агрономів, що в місті допомагають нашим керівникам орати і сіяти на папері... Чи про це думають у Москві?" — з розпачем запитує Варвара. І додає: „...В серці часом такий холод... Віра захитується, а це, Петре, найстрашніше, що може бути..."

В словах інших персонажів п'єси ми бачимо, як сталінські посіпаки толочать плоди нашої землі, руйнують її господарство, розчавлюють душі людей, перетворюють їх на безмовних рабів. Олександер Корнійчук вкладає в уста Ромодана дуже символічний вислів римського вченого Колумелли: „Ми віддаємо сільське господарство ніби катові на розтерзання, найнегіднішому з рабів, а за наших предків ним займались найліпші люди і найліпшим способом... Всяка смужка принесе прибуток, якщо господар після численних спроб досягне того, щоб вирощувати на ній якраз те, що піде там найліпше... тому ніколи не слід закидати дослідів у всій їх багатовідмінності..."

Колись зразковий агроном Вернигора перетворився під немилосердними жорнами комуністичної системи на звичайного робота. Сповідаючись Ромоданові, він говорить: „Жити не хочеться. Немає вже Кирила Захаровича Вернигори, немає... Палерова душа перед тобою... Чинуша проклятий... Скрутили мене... а потім зламали..."

Тут наведено тільки найхарактерніші приклади з цієї п'єси. З одного акту тяжко судити про цілий твір. „Правда Украины" хотіла б бачити в ньому відображення боротьби „за дальший розквіт (чи ж не глумом звучить цей „розквіт" після наведених уривків?) совєтської вітчизни, за круте піднесення сільського господарства, за створення достатку в нашій країні". Одначе, вдумливий читач і глядач зумівши відділити половину фразеології резонерів — так званих „позитивних героїв" — побачить моторошну картину руїни, що її довершують, кажучи словами римського вченого Колумелли, „найнегідніші із рабів".

До речі буде пригадати, що понад два десятки років тому інший український письменник — Олександер Кундзіч написав роман „Крила". Це був, здається, останній роман цього багатонадійного письменника. Чи не підготовляється трагічний епілог і письменницької, „творчої, роботи" Корнійчука? Чи апаратчики кремлівського абсолютизму не підріжуть і йому крил, як це вони зробили Кундзічеві й десяткам інших українських письменників?

Микос

● Іранський шах Різа Палеві дозволив колишньому міністрові закордонних справ з часів режиму Моссадека, д-рові Госсейнові Фатемі відкликатись від присуду смерти, що його дістав перед військовим трибуналом за державну зраду, — до найвищого цивільного суду. Фатемі більше як рік скривався у приятелів в горах.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Гейвен, Конн.

Стан посідання українців росте!

Ню Гейвен це може й мала місцевість у загальному американському і українському житті, якщо б ми хотіли його міряти числом населення, або зосередженням української іміграції. Проте, це місто, мимо своєї затишної п р о в і нціональности вибилось в американському і українському житті на важливий осередок.

Духове життя Ню Гейвену зосереджене в чудових ґотицьких будівлях Єйльського університету, на форумі якого промовляють представники всіх націй, на якому формується американська публічна думка та на якому довелось уже виступати й українцеві.

В Ню Гейвені концентрується артистичний і музичний світ, зі славними на цілу Америку „Поп Концертами" та спортовими ігрищами.

Розвоєві духового життя Ню Гейвену у великій мірі сприяє його затишне положення, споєсене горами Іст Рак, Вест Рак і Сліпіґ Джаєнт, просторий паркґрін у самім середмістю, його славні та доступні морські пляжі.

В цій то місцевості вибилося і набрало значення українське громадянство, яке поселилося тут перед 50 роками, зорганізувавши своє церковне і громадське життя.

Тепер Ню Гейвен є осідком українських стейтових організацій, а то Стейтової Організації, Філії Українського Конґресового Комітету Америки і Стейтового Комітету Відділів Українського Народного Союзу. Ця зорганізованість і упорядкованість притягнула багато нової іміграції, яка застала вже власну українську католицьку церкву, парафіяльний будинок, а два будинки для громадського вжитку.

За те менше пригожі були обставини для православних українців, які мусіли поборювати всі труднощі, зв'язані із зорганізуванням і основанням церковної громади, яке датується з 1952 року.

Однак життя в наймах надокучило і у великій мірі утруднювало розвій церковного осередку, тому настоятель парафії, о. Микола Черниявський, і голова Церковної Ради п. Іван Заковоротний, зосередили всю свою енерґію на придбання будинку пригожого на церкву і громадські приміщення.

Їх ентузіязм й оптимізм піддержала ціла громада і колишня мрія громади з початком 1954 року сталася дійсністю, закуплено при Колумбус евню ч. 261 гарний будинок, у якому приміщено церкву, а крім того п'ятикімнатне мешкання для пароха, залю на збори, засідання тощо. В короткім часі переведено основний ремонт цілого будинку й зроблено його придатним до вжитку, а в церкві вставлено іконостас, переведено основні зміни (бувша протестантська) згідно з візантійським обрядом.

А все те трудом і жертвенністю громади (100 осіб), за виїмком малої пожертви грецької православної церкви та поодиноких громадян українців католиків. Завдяки ентузіязмові невеличкого гуртка людей в Ню Гейвені постала українська православна церква, яка лише збільшила стан посідання українців у цьому місті, з чого й радів представник міста п. Маркевич, який висказав іменем посадника вдоволення, що в місті постала ще одна церква.

Православна громада зберігає свою церковну традицію, бо й в цім році урочисто проведено празник Св. Покрови, з тою лише різницею, що цьогорічний празник був подвійним празником, бо в цім дні доконано акту посвячення церкви.

Празник і заповіджене посвячення церкви стягнули багато вірних з цілого стейту, що у великій мірі піднесло настрій врочистости. До празника і посвячення православна громада належно приготовилася, а сприяв їм сам Бог, бо гарна погода та соняшні промені освітлювали та осяювали нову церкву.

Передом виступили діти з квітами, вітали Владику Мстислава, за ними представники молоді, п. Дуся Шерай і п. Вуцький, сестрицтво з п. Галиною Хама, а на порозі церковний староста п. Карпієнко хлібом і сіллю вітав Владику, а в церкві зустріли Владику з привітом зібране духовенство, а то о. Гундяк, о. Петриканич, о. Зимляченко, о. Ковальчик, о. Дятелович, а хор під дириґентурою п. Августиновича відспівав многая літа.

Урочистого акту посвячення доконав Владика Мстислав в асисті всього духовенства і станув до архиєрейської Служби Божої, до якої співав хор, зі сольовими партіями п. В. Мілянської. Проповідь Владики витиснула вльози радости та сильне зворушення.

По церковній відправі вірні та гості перенеслися до залі, де засіли до спільного обіду. Владика в асисті духовенства і представника міста засів за головним столом, відмовивши молитву та п о б л а гословивши харчі.

Опісля Владику, Духовенство, представника міста, представників товариств, гостей і парафіян вітав короткою промовою голова Церковної Ради п. Іван Заковоротний, висказуючи своє захоплення успіхом громади.

З черги вітали Владику і присутніх о. Гундяк з Вунсакет, п. Е. Маркевич від міста Ню Гейвен, д-р Р. Миколаєвич від Відділу УККА — Ню Гейвен, о. Ковальчик з Ню Брітен, д-р В. Небелюк від Стейтової Організації і Філії УККА, на стейт Конектикат, о. Дятелович з Бриджпорт, п. А. Маланчук від Українського Народного Дому, п. В. Сігорович від Т-ва Рідна Школа, пані Борис від Параф. Ради з Вунсотек, о. діякон Зимляченко з Рачестер, п. Лучкань від Параф. Ради з Гартфорду, п. Люлька від Параф. Ради з Бриджпорту, п. Галина Боровик від сестрицтва.

У відповідь на привіти Владика виголосив дуже гарну промову, яку присутні прийняли довготривалими оплесками.

При нагоді складання привітів зложено пожертви на сплату церкви, а то від Укр. Народного Дому 25 дол., від В-УККА — Ню Гейвен 25 дол., від сестрицтва 60 дол., а багато інших заповіли надіслання чеків.

Підсумовуючи д о с я г н е н ня громади, п. Іван Заковоротний дякував Владиці, Духовенству за врочисті Богослуження та доконання акту посвячення церкви, вірним і гостям за звеличання своєю присутністю врочистости. При цій нагоді підніс особливі заслуги поодиноких громадян, пп. Івана Боровика, Федоровича, Подругала, Граєвського, родини Гладких, С. Мілянського, Пожара, Шерай і інших.

Прикро і жалко було парафіянам, що їх парох о. Микола Черниявський лежав хворий у шпиталі і не міг особисто радіти тою хвилиною, коли доконувався акт посвячення нової церкви, лише телефоном передав свій привіт.

Ще довго залишилися парафіяни та гості на залі, в якій молодь приготовляла забаву.

Все українське громадянство Ню Гейвену радіє здобутком нашої української православної громади, здобутком, який лише збільшує стан посідання українства в нашім місті, а свою радість виявило моральною, а по части і матеріяльною допомогою.

Приготування та переведення п о с в я ч е н н я церкви спочивало у спритних руках імпрезового референта п. С. Мілянського. Завдяки йому, церковній раді та цілій громаді посвячення випало імпозантно, громада осягнула неабиякий успіх, збільшуючи стан свого посідання.

В. Н.

Шікаґо, Ілл.

Листопадове Свято.

В неділю, дня 31 жовтня ц. р., відбулося в Шікаґо Листопадове Свято, присвячене 36-тим Роковинам Листопадового Чину. В церквах обох віровизнань відбулися торжественні Молебні в намірені українського народу, а відтак ввечорі в авдиторії нової Школи Святого Николая при виповненій залі відбувся Святочний Концерт, на якому виступили два Хори — а це — „Сурма" під управою п. О. Плешкевича та „Славута" під управою п. Ю. Яримовича, солісти — тенор Василь Мельничин і сопран п. Юлія Клюковська, деклямувала п-ні Е. Куликова. Коротку, змістовну промову виголосив кол. УСС і старшина УГА. — інж. Антін Артимович. Окрема збірка на залі на українських інвалідів принесла 390 долярів, що її, разом із чистим прибутком з добровільних датків при вступі, приблизно $200, перешлеться до Централі УКК на поміч цілі.

Свято відбулося заходом З'єднаного Імпрезового Комітету Ліґи А. У. П. як Стейтової Філії УККА та Відділу УККА в Шікаґо.

„УДАРНА КАМПАНІЯ" ЗА НАРОДНІМ ФОНДОМ УККА

Місяць листопад — це місяць призначений на ударну кампанію в Шікаґо у цілому стейті Іллиной за придбання засобів на „Народній Фонд" Українського Конґресового Комітету Америки в 1954 р.

Цю кампанію започаткував своєю щедрою пожертвою на „Народній Фонд" у висоті 100 долярів п. Ігнатій Кутко в Шікаґо. П. Кутко, хоч тяжко працює як фізичний робітник, від свойого приїзду пам'ятає про потреби „Народного Фонду" та передає на нього рік-річно поважні пожертви. В минулому році передав понад 100 долярів на „Н. Ф.", а син Богдан 25 долярів. Збіркову акцію переводять збірщики „Народного Фонду" на окремі квитарі „Н. Ф." разом із Канцелярією Ліґи А. У. П. в Шікаґо.

В минулому році працювало зовсім безкорисно около 30 збірщиків, при чому найкращими вислідами у збірці виказався п. Микола Гальчишак, що зібрав близько 2,000 долярів, а Канцелярія Ліґи А. У. П. понад 5,000 долярів. Ліґа А. У. П., в порозумінні із Централею УККА, підготовляє видання друком окремого списка платників і жертводавців на „Народній Фонд" УККА за 1950, 1951, 1952, 1953 і частинно за 1954 рік з міста Шікаґо і цілого стейту Іллиной, з якого можна буде довідатися про жертвенність громадянства на цю важну річ, якою є „Народній Фонд".

Міннеаполіс, Мінн.

Вшановують героїв Першого Зимового Походу.

Важаючи відзначити подію 35-ліття Першого Зимового Походу війська Української Народної Республіки, що відбувся в 1919 р. під проводом ген.-хор. Омеляновича-Павленка, та для вшанування героїв з часів Української Визвольної Боротьби 1917-1922 рр., мистецькі сили міст Міннеаполісу та Ст. Полу під керівництвом артиста та оперового співака проф. Олександра Мартиненка, влаштовують два концерти, які відбудуться в днях 4 грудня (в м. Ст. Пол) та 11 грудня (в м. Міннеаполіс) 1954 р. Прибутки від обох концертів будуть розприділені серед ветеранів-інвалідів Зимового Походу, що проживають в Европі.

З приводу цього варто висловити мистцям міст Міннеаполісу та Ст. Полу щире признання за їх віддану працю, яку вона безнагородно бажають присвятити тим, що також віддано, али ще з більшими пожертвами особистого здоров'я та життя, віддавали себе справі боротьби за незалежне існування свого народу.

Треба лише побажати, щоби обидва концерти відбулися при найчисленнішій участі всього українського громадянства обох міст.

О. Л. Л.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на ф о н д д и т я ч о г о ж у р н а л у „В е с е л к а".

СПИСОК Ч. 25.

Д-р С. Гик, Джолієт	$15	Д. Савчак, Асторія	2
Від. УНС 355 Ст. Джосеф	10	П. Гобель, Голден	2
Д-р Ю. Городидевський, Шік.	5	А. Проскурня, Ньюарк	2
Д-р Никифорак, Ню Йорк	5	Т. Вілик, Дітройт	2
С. Васьков, Ню Йорк	5	К. Грауренко, Бруклин	2
Г. Лащенко, Мідлтавн	5	Р. Воляник, Клівленд	2
І. С. Микитка, Ніксон	5	О. Сохан, Джерзі Сіті	2
350 Від. УНС Стемфорд	5	Н. Кривоніс, Овкленд	2
В. Карий, "	5	Д-р Н. Ковальський, Гаф.	2
В. Сидига, "	5	Н. Юзва, Філя.	2
М. Сидига "	5	І. Васильків, Скрентон	2
Т. Зосяк, "	5	В. Полтавець, Байон	2
М. Вандас, Торонто	3.10	К. Гончарів, І. Медов	2
П. Качалуба, Ґрінвіч	3	С. Матковський, Рачестер	2
Д-р В. Палідвор, Стемфорд	3	Ю. Бабюк, Торонто	2
В. Денбич, Вінніпег	3	В. Потоцький, Люскар	2
Д-р М. Головатий, Ґері	3	Л. Шапковський, Філа.	2
Інж. І. Л. Торонто	3	А. Хухра, Ню Йорк	2
А. Барна, Медфорд	3	П. Федак, Озон Парк	2
М. Пузій, Рачестер	3	М. Анастазієвський, Міннеап.	2
М. К. Котович, Торонто	2.90	О. Телезда, Павстон	2
С. Корівчак, Стемфорд	2	В. Сенько, Ст. Джосеф	2
А. Кругляк, "	2	Т. Стень, "	2
В. Кругляк, "	2	І. Мальгівський, "	2
Н. Перепічка "	2	Плекан, "	2
Г. Слобода, "	2	М. Гоньківський "	2
Ф. Слемотинський "	2	П. Занько, "	2
Н. Швець, "	2	І. Якимчак, "	1
Б. Тарапацький, Джерзі С.	2	П. Швець, "	1
С. Вовк, Торонто	2	Я. Штогрин, "	1
Д-р Р. Сеница, Шікаґо	2	Е. Магур, "	1
С. Шпка, Річмонд Гілл	2	Г. Дмитрів, "	1
Г. Даців, Шікаґо	2	І. Кобзей "	1
Я. Бакович, Фенікс	2	М. Палідвор, Стемфорд	1
Н. Бригадир, Глендейл	2	Н. Палідвор, "	1
І. Пшеничний, Міннеаполіс	2	А. Сашко, Дітройт	1
В. Капуба, Шікаґо	2	І. Воробель, Елизабет	1
Ф. Пікула, Міннеаполіс	2	С. Ганкевич, Фенікс	1
Н. О. Шуст, Ню Йорк	2	М. Скасків, Літл Фолс	1
М. Кілярський, Клівленд	2	М. Хомік, Флінт	1
В. Мудрак, Клівленд	2	С. Вавжинецький, Атол.	1
М. Сташків, Бофало	2		
В. Дупіряк, Філа.	2		
Л. Демчук, Нортгемптон	2		
Д. Меліш, Філа.	2		
Г. Дяченко, Дорчестер	2		
І. Овсяник, Ст. Олифант	2		
О. Зелінський, Філа.	2		

Разом $ 224.00
Раніше проголошено 6,499.11

Разом в п л и н у л о на фонд „Веселки". $6,723.11

Ген. Коллінс дістав спеціяльну місію у В'єтнамі

Сайгон. — У столиці Південного В'єтнаму сподіваються кожної хвилини прибуття колишнього шефа наземних військ ЗДА, генерала Коллінса, який дістав призначення як спеціяльний відпоручник президента Айзенгавера в тій країні. Це призначення вказує — пишуть американські часописи — на велику журбу, з якою американські державні кола стежать за розвитком подій в Індо-Китаї. З одного боку комуністи повели надзвичайно небезпечну тактику — залишивши всіх членів своєї армії надалі в Південному В'єтнамі, тільки в цивільних отягах, як „мирних громадян", щоб леґально, при найближчих виборах, захопити там владу, з другого боку існує хронічна криза в вільній частині В'єтнаму, бо між урядом і армією та поліцією нема взаємного довір'я і льояльної співпраці, що заломлює авторитет демократичної влади. Ген. Коллінс має вплинути на направу тих взаємин і поведення такої політики піднесення передусім добробуту населення, щоб вибити комуністам з рук найважніші аргументи.

Мендес-Франс жадає знову вотум довір'я

Париж. — Тому, що опозиція до уряду Мендес-Франса застосувала тактику обструкції — довгих промов — щоб перешкодити ухвалити бюджет у приписаному часі, Мендес-Франс зв'язав справу бюджету з існуванням свого уряду і зажадав признання йому вотум довір'я. Тому, згідно з французькою конституцією, перервано на 48 годин наради парляменту, щоб посли могли надуматися, поки викличуть урядову кризу. Голосування відбудеться у вівторок, 9-го листопада. Загально сподіваються, що Мендес-Франс знову переможе, бо теперішня ситуація у Франції така, що ніхто не захоче, щоб президент розв'язав парлямент і розписав нові вибори.

Франція розв'язала націоналістичну альжирську партію

Париж. — Французький уряд прийняв постанову про розв'язання т. зв. Руху для Тріюмфу Демократичних Свобод, що був насправді альжирською націоналістичною партією з головним осідком у Парижі. Переведено поліційну ревізію в централі тієї партії в Парижі й Альжирі, як також в її партійному органі, й сконфісковано масу різних документів, афіш, летючок і брошур. Нікого покищо не арештовано. Репресії поведено у зв'язку з вибухом минулого понеділка в цілому краю Альжиру революційних заворушень наслідком яких в одному дні згинули були 9 осіб і кількадесять було ранених. Тому, що альжирці є французькими громадянами, вони можуть свобідно, без пашпортів, їздити поміж Францією і Альжиром у Північній Африці. Поліції видалось підозрілим, що в останньому часі той рух був особливо великию. Стверджено, що пляни революційних актів проти французького режиму в Альжирі приготовлювано частинно в Парижі. Уряд намагається ствердити, чи між альжирською націоналістичною партією і Арабською Лігою з осідком у Єгипті існував контакт.

Спорт

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

ТРИЗУБ — ЛИТЛ КЛАБ 1:2 (0:1).

Филаделфія, 31 жовтня. — Тризуб без Світенка і Кривуші. Одинокі ворота для Тризуба стрілив Марчук з вільного.

Лідер Першої Дивізії Літл Клаб добув щасливу перемогу в грі за „Нейшенел Чалендж Кап". Гості показали правдивий футбол: як треба приймати м'ячі, як подавати, а не придержувати їх і комбінувати, не розбиваючи противника. Вони дали доказ, що вповні заслуговують бути першуном Дивізії. Бракувало в них лиш одного: стрілової диспозиції і трохи щастя в стрілах. Все ж таки їм вдалося відплатитися Тризубові за минулорічну програну в грі за „Палмер Кап" в такому самому відношенні.

Тризуб заграв несподівано дуже добре. Чим ліпший противник, тим краще грають Тризубівці. Вирізнювати когось із них було б кривдою для других, бо всі вони заграли добре. Причиною програної був брак стрільців.

В першій півгрі гості мали більше з гри, одначе наша оборонна трійка все була на своїх позиціях і справно відбивала часті наступи противника. Це їх заслуга, що м'яч тільки раз сколихнув нашою сіткою в часі, коли гості концертували.

Друга півгра дещо змінилася. Наші отряслися з переваги і вповні перебрали ініціятиву. Мимо цього, з гарного заграння гості стріляють другі ворота, яких Аннюк не міг оборонити. Наші не використовують багато нагод і тільки раз вдається Марчукові післати м'яч до воріт із вільного копу в останній хвилині. Тризуб, мимо програної, залишив якнайкраще враження. Добрий суддя вміло вів ці повні емоції змагання.

П. К.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, відд. 367, відбудуться у неділю, 14. листопада, у церковній залі, о 1:30 попол. Проситься всіх членів бути на зборах, бо є багато важних справ до полагодження. Буде відчитаний звіт з балю Товариства і ухвалення кандидатів до уряду. — М. Сорохтей, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва У. Н. Дому, відд. 316, відбудуться в четвер, 11. листопада, в власнім домі при 831 Joseph Ave., о год. 8. веч. На цих зборах буде намічення кандидатів на уряд на наступний рік (1955). Довгуючих членів проситься вирівняти свою залеглість, бо контр. комісія забере книжки до обрахунку. — Н. Магомет, предс.; О. Папа, заст. кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Ґурянський, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні сходини членів Т-ва „Леви", відд. 399, відбудуться 14. листопада о год. 12. в домівці „Українська Бесіда" при 2410 W. Chicago Ave. — Д-р А. Хрептовський, предс.; В. Кашуба, секр.; М. Чуйко, кас.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, відд. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, в Союзовій залі при 845 N. Western Ave., о год. 12:30 вполудне. Є важні справи до полагодження. Просимо членів прийти і заплатити свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Суспендовані члени якщо заплатять свій довг будуть прийняті наново. — І. Вобик, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Б-во св. Василія, відд. 364, повідомляє, що міс. збори відбудуться в неділю, 14. листопада, в Укр. Домі (іст сайд), о год. 2. попол. Просимо наших членів складати щедро пожертви на діт. журнал „Веселку". Залеглим пригадуємо вирівняти свої вкладки.—Г. Кукіз, предс.; С. Крефт, кас.; И. Стойка, рек. секр.; Я. Кравчук, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Т-ва „Сокія", відд. 336, відбудуться в неділю 14. листопада, о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори та вирівняти належні вкладки. — Е. Дзядига, рек. секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, відд. 421, повідомляє, що збори відбудуться 13-го листопада о 8 год. в українській залі. Просимо всіх прийти на збори. — І. Наконі, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Вереза, секр.

ІРВІНГТОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, відд. 490, відбудуться в суботу, 13. листопада, о год. 7:30, в залі Укр. Пресвітерської Церкви, 36 Harrison Place. Проситься всіх членів прибути на збори. — О. Паньків, предс.; О. Чорномаз, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, відд. 349, відбудуться 14. листопада о 2 год. в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; В. Ясіновський, кас.; М. Лісний, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. Д. Вітовського, відд. 375, повідомляє, що місячні збори відбудуться 14. листопада, як звичайно друга неділя в місяці, в Клюбі Горожан при 847 Норт Френклін вул. о год. 1-ій попол. Всіх членів, а особливо тих, що платять річно, проситься прийти і вирівняти свої вплати. Зближається кінець ділового року, тому й найменша залеглість мусить бути сплачена, щоб не переносити довгів на рік 1955. Тих, що хотіли б вплатити на фонд „Веселки", просимо принести свій даток, а ми вже все полагодимо. — В. Василюк, гол.; П. Тарнавський, скарб.; В. О. Грималяк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Повідомляється, що місячні збори Т-ва ім. І. Франка, відд. 334, відбудуться 14. листопада о год. 1-ій попол. в залі У. Н. Д., 2255 W. 14th St. Проситься членів бути на зборах. Довгуючих просимо вирівняти свої залеглости. — Н. Задорецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; И. Марцінюк, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во Зап. Січ, відд. 75, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться 14. листопада точно о год. 1. попол. в У. Н. Домі, 4655 Мартін. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — Зубар, рек. секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Т-во ім. М. Шашкевича, відд. 94, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. листопада, о год. 2-ій попол., в залі У.Д.К. при 2376 Грейлінг вул. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. Довгуючим членам пригадуємо, прийти на збори і вирівняти членські вкладки й не наражуватись на суспенду. — Управа.

Посмертні Згадки

ГРИГОРІЙ МИКИТИШИН, довголітній член Б-ва св. Володимира, відд. 130 У.Н.Союзу в Ню Йорку, по довгій і тяжкій недузі упокоївся в Бозі в суботу, дня 30. жовтня 1954 р. Покійний прожив 57 років, походив зі села Баківці, пов. Вібрка, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Марію, дочку Агафію, зятя Івана і двох внуків. Похорон відбувся 3. листопада з пох. заведення П. Яреми до церкви св. Юра, а відтак на цвинтар Кальварія. — В. Н. П.!

Г. Лучанко, секр.

МИХАЇЛ МАКОВСЬКИЙ, довголітній член У.Н.Союзу, відділ 50 в Лорейн, О., помер 24. вересня 1954 р., проживши 78 роки. Покійний походив з села Городиславичі, пов. Вібрка, Галичина, Україна. До У.Н. Союзу вступив 1912 р. Полишив в смутку дружину Юстину, 3 дочки і сина. Похорон відбувся в церкві Пресв. Богородиці. Похований на цвинтарі Ричвіл Меморіял Парк. — В. Н. П.!

Н. Дж. Сикута, секр.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ „В СВОБОДІ"

ТАРЗАН, ч. 3365. Плата за вихід в'язня.

— Гей, гей! — весело насміхнувся чужинець. — Ходіть і беріть це, ви, малі шибеники... Оце кується щастя нещасливого Гарріґана!

Малий Дід, король манґанів, та його товариші збагнули, що коли вони встромлять руку в кокос по кокосовий ласий шматочок... і стиснуть кулак...

Їх затримають як в'язнів і не дозволять відійти!... Але пожадливість не дозволила їм стриматись. В цю мить весело завив чужинець.